

מטבועיו

עלון מידע למטיילים למדריכים ולתושבי שדה בוקר והסביבה
 "יִפְתַּח יְהוָה לְךָ אֶת-אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת-הַשָּׁמַיִם, לְתֵת מָטֶר-אֲרָצְךָ בְּעֵתוֹ, וּלְבַרְכֶּךָ,
 אֵת כָּל-מַעֲשֵׂה יָדָךְ".

דברים כח

גשם בא עלינו לטובה, ועל חלקינו גם בהפתעה. תקופה בה הטמפרטורות יורדות וקיימת הזדמנות אחרונה למיני החיות לאגור אנרגיות לחורף הקרב ובא, ולנו- הזדמנות אחרונה לצפות בחלמוניות בשיא פריחתן. המשך תקופה גשומה!

צוות ביס"ש שדה-בוקר

עדכונים מהשטח

• 'דיווחי גבים' עונת הגשמים החלה מוקדם מהצפוי והפתיעה אותנו במקומות לא שגרתיים כגון הרי אילת! (כתבה בנושא מצורפת בהמשך) אלו הם המקומות המחזיקים מים ע"פ דיווחים מהשטח: קניון שגיא, גבי חיון, צניפים, פארן, גבי ילק, גבי נחל גוב, חדב, קינן, קיימים עדיין גבים לא מהשנה כמו גב חווה, עין ירקעם, עין צפית, גבי פרס, מצד מאגורה, בנוסף שטפו בחודשיים האחרונים נחל נקרות, פארן, רמון, קציעה, באזור הרי אילץ זרמו נטפים, שלמה שחמון, אזור דקלי אדום מוצף ובתחילת נחל עודד קיימים גבונים.

אכן פתיחת עונת גשמים מרשימה ומוצלחת!

- פריחה מדברית: הפורח המרכזי והבולט שלנו העונה היא החלמונית. זוהי הזדמנות אחרונה לצפות בחלמוניות ירוחם היפהפיות. המלצה למטיילים: בחלמוניות ירוחם נמצאים מעט פרטים בערוץ המסומן בסימון שחור, מומלץ ללכת בערוץ המסומן בכחול שם ניתן לראות פריחה יפה מאוד. נצפתה פריחה מעטה של הציפורן, פה ושם נצפתה פריחה של חמדות ועדעדים.
- ניתן לראות פעילות של נחשים צעירים שבקעו בעיקר באוגוסט וספטמבר.
- כל היצורים החורפים, בדגש על פרוקי רגליים וזוחלים, מתכוננים לחורף ומנסים לתת עוד פיק אחרון של פעילות על מנת לאגור אנרגיה לחורף הקרב ובא.

חלמונית ירוחם

עדכון צפרות

העגורים הגיעו ובמקביל לעשרות האלפים שמבלים בעמק החולה, גם אצלנו נראים מספרים נחמדים. הבזים השחורים עזבו אותנו אחרי שגידלו את את גוזליהם. עכשיו הם בדרך למדגסקר ודרום אפריקה.

נדידת הסתיו בעיצומה. לצד מינים נפוצים כמו חכלילית עצים, נחליאלים צהובים, סבכים שחורי כיפה ועוד נצפו גם מינים נדירים יותר כגון זרעית קטנה (ניצנה), עלוית צהובת גבות (משאבי שדה) וחטפית גמדית (שדה בוקר, עין עקב, משאבי שדה ומצפה רמון).

גם הדורסים בפעולה. עיטים גמדיים נראים צדים בשדות, זרונים ובזים אדומים גם נצפו באזור. לצד אלו הנודדים כבר נראו זוגות עיטים זהובים באזורי הקינון שלהם בהר הנגב וכולנו תקוה כי יצליחו השנה בגידול הגוזלים. הדיות שהגיעו לצפון הנגב מייצגות את מיני החורף שלנו. לאט לאט מצטרפים אליהם עופות דורסים אחרים כגון בז גמדי, בז נודד ובהמשך עוד מינים אחרים.

חכלילית הסלעים, אדום החזה, כחול החזה, דוחל שחור גרון והנחליאלי הלבן גם כן הגיעו ויישארו איתנו לשמחתנו כל החורף. יכולה להיות מסוכנת וגם גרמה בעבר לאסונות לא מעטים, בהיבט החיובי של התופעה – הוא יכול להפגיע אותנו בשיטפונות משמחים כפי שהרבו להגיע השנה.

מידד גורן

פלמנקו בתעופה
צילם: מידד גורן

אפיק ים סוף

החורף הקודם היה חורף שכון במיוחד, פריחה כמעט ולא נראתה, הגבים נשארו יבשים ואיתם גם תושבי הדרום.

לעומת זאת, השנה החלה בשפע גשמים בלתי יאמן, החל מגשמי הקיץ שפקדו אותנו בסוף יוני (!) ושטפו את אגן שדה בוקר-ירוחם, עוד מספר זרימות בחג סוכות ואחריו במכתש רמון ודרומה לו, בערבה תיכונה ודרומית וכלה בגשמים עזים שהציפו את אילת ונחליה בשבת האחרונה.

מאיפה מגיעים כל גשמי הדרום הללו ומה גורם להם? למעט הגשם האחרון באילת שלא ידוע לי מה היה מקורו כל הגשמים האחרונים הגיעו בעקבות "אפיק ים סוף".

אפיק הוא איזור עם לחץ אוויר נמוך שלעיתים נוטה להתאפיין במזג אוויר פעיל וחורפי. לרוב אפיק מגשר בין שני "שקעים ברומטריים" – גם הם אזורים בעלי לחץ אוויר נמוך המאופיינים באי-יציבות של מזג אוויר, גשמים וסופות מרובים. אפיק ים סוף נמצא בין שקעים ברומטריים בערב הסעודית לסודן ומרכזו נע בינם – בקיץ הוא נמצא מעל סעודיה ונבלע ואפיק הפרסי (שגם הוא מערכת תרמית) ובחורף נמצא מעל סודן. האפיק מתפתח לכיוון ישראל, ירדן, סוריה ולבנון.

התפתחות אפיק ים סוף מתאפשרת רק כאשר אין מערכות מזג אוויר דומיננטיות אחרות בסביבה, ולכן בקיץ אין הוא מתפתח (כאמור – נבלע באפיק הקפריסאי), בחורף הקרינה בסודן אינה חזקה מספיק בשביל לחמם את הקרקע וכך להוריד את לחץ האוויר וגם אז אינו מתפתח. התפתחותו העיקרית היא בעונות המעבר עם דגש על הסתיו (מה שמסביר את גשמי הסתיו שלנו).

אפיק ים סוף הוא מאוד הפכפך וקשה לצפות אותו, כך לפעמים יכולים להיות שיטפונות פתע שלא נצפו עוד בערב לפני. תכונה זו יכולה להיות מסוכנת וגם גרמה בעבר לאסונות לא מעטים, בהיבט החיובי של התופעה – הוא יכול להפגיע אותנו בשיטפונות משמחים כפי שהרבו להגיע השנה.

גל בן דור

כן ירבו גשמי ברכה כאלה!

על בית ספר שדה, טיילות וחינוך...

זה עתה, בימים אלו ממש נכנס בית ספר שדה שדה-בוקר לשנתו ה-50. היה זה יובל של מרחבים, טיולים, שיטפונות, פריחות, זריחות ושקיעות. הנגב שסביבנו עבר שינויים ותהפוכות, אזור שנחשב היה נידח וארץ חרבה שהייתה יעד למסעות והרפתקאות הפכה לארץ נושבת, מטיילת ומפוקחת. למרות זאת מראה דמותה של הקבוצה שבראשה מדריך או מדריכת בית ספר שדה בהרים והוואדיות של הנגב עדיין מייחד את מסלולי האזור.

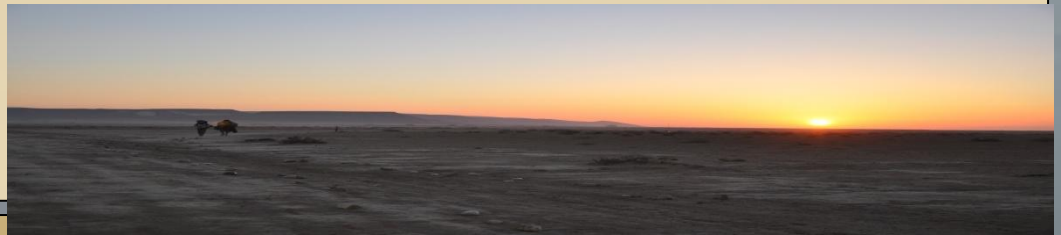
העולם משתנה ודורש מאתנו להתאים את עצמנו למרחב, בעבר מדריכי בית ספר שדה חרטו על דגלם את ההכרות עם השטח, עם סנדלים תנ"כיים, כאפיה ותיק רחב, מחקר של מגוון הרבדים שהמדבר יכול להציע והטמעת הידע שנרכש בקבוצות המטיילות. האם זה השתנה? כן, האנשים הם אותם אנשים רק הפעם עם סנדלי שורש ותיק גרגורי משוכלל, אבל המציאות שמסביב היא אחרת. ימי הפעלות בבית ספר היסודי, סמינרים חינוכיים לבתי ספר, מערכי שיעורים, פעילויות אתגר - כל אלו ועוד מייצגים בהרבה את השינוי שהמערכת הזו עברה על מנת להתאים עצמה למרחב המשתנה. מה לעשות? הדרישות הן שונות, בתי הספר רוצים דברים אחרים והכול בשביל לא לעשות "סתם עוד טיול במדבר". לפעמים קצת קשה להבין את הקשר בין הפנינג כזה או אחר או כתיבת מערכים לפעילויות שנעשות בכיתה ועל הדשא לתפקידם של מדריכי טיולים בביס"ש...

בסופו של יום השאלה שצריכה להישאל היא מה מייחד אותנו במרחב? היכולת שלנו להכין פעילויות ולכתוב מערכים? או מנגד, ההכרות שלנו עם המרחבים הפתוחים? אין עוררין כך שאין בנמצא מי שיכיר את המרחב כמו מדריכי בית ספר שדה. אלו הם שצריכים להכיר, לאהוב, לטייל, להדריך וכתוצאה מכך לחנך - גם לשמור על המרחבים ובעיקר להשפיע על בני אדם באמצעות המדבר, כל זאת כמובן באמצעות ההכרות והבנת המרחב ולא על פי מערכים כתובים. מובן הדבר שצריך למצוא את שביל הזהב. לא למדריכים "סנובים" שמטיילים ולא סופרים אף אחד אחר, אך גם לא למדריכים ומדריכות שישבו במשרד, יכתבו מערכים ויכינו פעילויות.

אני מסיים תקופה מדהימה בבית ספר שדה בתחושה שאנו על פרשת דרכים, תפקידם של הבאים בתור יהיה לבחור לאן ואיך, גם במציאות משתנה יש לנו חומר אנושי שמסוגל להגיע לפסגות הגבוהות ביותר - רק צריך לתת לו את הכיוון.

ארנון לביא

מדריך בדימוס בבית ספר שדה

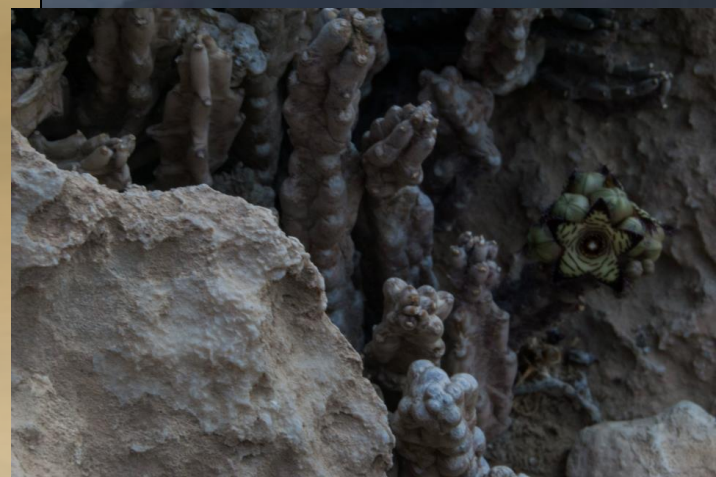

תצפיות מעניינות מהחודש האחרון

תאריך	שם המין	מיקום	הצופה
27/10	שפיפון הנגב	נחל ניצנה	צוות הביס"ש
26/10	אצבוע	איזור בורות עובדת	צוות הביס"ש
29/9	שלך + להקת צבאים (24 במיספר)	נחל ציחור	יובל הדר
29/9	להקת פראים	איזור בורות לוז	צוות הביס"ש
10/11	להקות פלמנקו	בריכות החימצון של שדה בוקר	תושבי המדרשה

אצבוע

צילם: אמיר שפר

ליצירת קשר

בית ספר שדה: 08-6532016 (מרכז)
הזמנות - שלוחה 1, מחלקת הדרכה -
שלוחה 2).

אתר האינטרנט שלנו:

<http://bsadeh.boker.org.il>

תגובות, הערות, הארות, מידע לפרסום ועוד...

יש להעביר לגילי אדוורדסון

matbeon.boker@gmail.com

050-2050584